Projektas

LIETUVOS RESPUBLIKOS KULTŪROS POLITIKOS PAGRINDŲ ĮSTATYMAS

Lietuvos Respublikos Seimas,

pripažindamas, kad kultūra yra Lietuvos valstybės tapatumo ir tęstinumo pagrindas;

konstatuodamas poreikį remti ir puoselėti kultūrą;

tvirtindamas, kad kultūra yra demokratiškos ir darnios pilietinės visuomenės sąlyga;

pabrėždamas, kad gimtoji kalba, raštas, menas, tradicijos, istorija ir kultūros paveldas leidžia saugoti, kurti ir puoselėti Lietuvos kultūrinį savitumą pasaulyje;

skelbdamas, kad kultūra yra Lietuvos vystymosi akstinas ir žmonių gerovės pagrindas; kultūra kuria reikšmingą pridėtinę vertę valstybei švietimo, mokslo, ekonomikos, aplinkos, sveikatos, saugumo, socialinėje ir užsienio politikos srityse bei skatina visuomenės raidą;

pripažindamas, kad kultūrinės veiklos pagrindas yra kūrybos laisvė;

gerbdamas asmens ir bendruomenių teises į kultūrinį tapatumą, dalyvavimą kultūroje ir savirealizaciją, tradicijų puoselėjimą siekiant atviros, darnios pilietinės visuomenės ir teisinės valstybės;

pripažindamas, kad kultūros paveldo apsauga yra svarbi valstybės funkcija, viešasis interesas;

siekdamas įtvirtinti lygiavertį kultūros politikos vaidmenį ir tęstinumą valstybės politikoje,

priima šį įstatymą.

PIRMASIS SKIRSNIS
BENDROSIOS NUOSTATOS

1 straipsnis. Įstatymo tikslas

1. Šio įstatymo tikslas – nustatyti bendruosius kultūros politikos principus, pagrindinių kultūros politiką formuojančių ir įgyvendinančių valstybės ir savivaldybių institucijų kompetenciją ir vaidmenį užtikrinant valstybės, regionų ir savivaldybių kultūros politikos formavimą bei įgyvendinimą, kultūros finansavimo šaltinius, kultūros įstaigų sistemą, nacionalinių kultūros įstaigų, kultūros kompetencijų centrų, kultūros ir meno darbuotojų statusą, valstybės kultūros ir meno premijų skyrimo principus, nevyriausybinių organizacijų vaidmenį įgyvendinant kultūros politiką.

2. Šio įstatymo nuostatos taikomos tiek, kiek Lietuvos Respublikos autorių teisių ir gretutinių teisių įstatymas, Lietuvos Respublikos bibliotekų įstatymas, Lietuvos Respublikos dokumentų ir archyvų įstatymas, Lietuvos Respublikos etninės kultūros valstybinės globos pagrindų įstatymas, Lietuvos Respublikos kilnojamųjų kultūros vertybių apsaugos įstatymas, Lietuvos Respublikos kino įstatymas, Lietuvos Respublikos kultūros centrų įstatymas, Lietuvos Respublikos Lietuvos kultūros tarybos įstatymas, Lietuvos Respublikos meno kūrėjų ir jų organizacijų statuso įstatymas, Lietuvos Respublikos muziejų įstatymas, Lietuvos Respublikos nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymas, Lietuvos Respublikos profesionaliojo scenos meno įstatymas, Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos įstatymas, Lietuvos Respublikos Valstybinės kalbos inspekcijos įstatymas, Lietuvos Respublikos Valstybinės kultūros paveldo komisijos įstatymas, Lietuvos Respublikos Valstybinės lietuvių kalbos komisijos įstatymas, Lietuvos Respublikos visuomenės informavimo įstatymas nenustato kitaip.

2 straipsnis. Pagrindinės šio įstatymo sąvokos

1. **Istorinis atminimas** – praeities įvykių ir asmenybių, užfiksuotų istorijos šaltiniuose, reikšmingų Lietuvos valstybei ar joje gyvenančioms bendruomenėms, įamžinimas viešais ženklais (paminklais, atminimo lentomis ar kitais simboliniais objektais).

2. **Kultūra** – istoriškai susiformavusi reikšmių, simbolių ir įgūdžių sistema, įkūnijanti žmonių pasaulėžiūrą ir vertybes, apimanti žinias, menus, raštiją, tikėjimus, moralę, papročius, su tuo susijusias technologijas ir kitus vertingus asmenų ir bendruomenių gebėjimus ir veiklas.

3. **Kultūros kompetencijų centras –** kultūros įstaiga, kuri pagal turimas kompetencijas priskirtoje srityje teikia kitoms kultūros įstaigoms ekspertinę ir metodinę pagalbą, organizuoja kultūros ir meno darbuotojų kompetencijų tobulinimą.

4. **Kultūros ir kūrybinės industrijos** – kūrybiškumu ir intelektu grindžiamos tarpsektorinės ekonominės veiklos, kuriomis kuriami materialūs produktai ir nematerialios intelektinės arba meninės paslaugos, turinčios kūrybinę, kultūrinę, socialinę ir ekonominę vertę.

5. **Kultūros ir meno darbuotojas** – kultūros įstaigoje dirbantis asmuo, kurio pagrindinės funkcijos yra užtikrinti kultūros ir meno kūrimą ir (ar) kultūros paslaugų teikimą, išskyrus asmenis, atliekančius kultūros įstaigų techninio, pagalbinio pobūdžio bei bendrąsias aptarnavimo funkcijas.

6. **Kultūros įstaiga** – Lietuvos Respublikoje teisės aktų nustatyta tvarka įsteigtas juridinis asmuo, jo filialas ar padalinys, kurio pagrindinė veikla yra skirta teikti kultūros paslaugas (biblioteka, cirkas, galerija, kino teatras, koncertinė įstaiga, kultūros centras, meno centras, meno inkubatorius, muziejus, parodų salė, teatras ir kita), išskyrus viešojo administravimo įstaigas.

7. **Kultūros paslauga –** kultūrinė, meninė ar pažintinė veikla, kuria teikiama nemateriali nauda ar sukuriamas materialus produktas, tenkinantis viešuosius visuomenės kultūrinius poreikius ir interesus.

8. **Kultūros paslaugos teikėjas** – kultūros įstaiga, nevyriausybinė organizacija, meno kūrėjas ir kitas fizinis ar juridinis asmuo, teikiantis kultūros paslaugas.

9. **Nacionalinė kultūros įstaiga** – kultūros įstaiga, užtikrinanti aukštą profesionalumą ir teikianti valstybei reikšmingas kultūros paslaugas konkrečioje srityje.

10. **Nacionalinės reikšmės kultūros vertybės** – kultūros vertybės, reprezentuojančios ir įtvirtinančios Lietuvos Respublikos valstybinį, istorinį ir kultūrinį tapatumą.

11. Kitos šiame įstatyme vartojamos sąvokos suprantamos taip, kaip jos apibrėžtos Lietuvos Respublikos autorių teisių ir gretutinių teisių įstatyme, Lietuvos Respublikos biudžetinių įstaigų įstatyme, Lietuvos Respublikos etninės kultūros globos pagrindų įstatyme, Lietuvos Respublikos kilnojamųjų kultūros vertybių apsaugos įstatyme, Lietuvos Respublikos meno kūrėjo ir meno kūrėjų organizacijų įstatyme, Lietuvos Respublikos nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatyme, Lietuvos Respublikos nevyriausybinių organizacijų plėtros įstatyme, Lietuvos Respublikos regioninės plėtros įstatyme, Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatyme.

3 straipsnis. Kultūros politikos principai

Pagrindiniai kultūros politikos principai yra:

1) bendradarbiavimo ir solidarumo – valstybė, savivaldybė, nevyriausybinės organizacijos, bendruomenės ir kiti subjektai bendradarbiauja ir racionaliai naudoja turimus žmogiškuosius, materialinius ir finansinius išteklius puoselėdami, finansuodami, remdami, išsaugodami ar kitais būdais skatindami kultūros sklaidą ir plėtrą;

2) darnumo – kultūros politika sudaro darnios ir tolygios visų kultūros sričių raidos, siekiant darnaus vystymosi tikslų, sąlygas;

3) kultūros prieinamumo – valstybė sudaro sąlygas visiems Lietuvos Respublikos gyventojams pažinti kultūros raiškos įvairovę ir dalyvauti kultūroje visoje Lietuvos teritorijoje;

4) kūrybos ir saviraiškos laisvės – visi asmenys gali savarankiškai pasirinkti kūrybos išraiškos būdus ir priemones, jiems negali būti kliudoma ieškoti, gauti ir skleisti informaciją bei idėjas, išskyrus įstatymų nustatytus atvejus;

5) lygiateisiškumo – visi asmenys, nepaisant jų lyties, etninės priklausomybės, rasės, tautybės, pilietybės, kalbos, kilmės, amžiaus, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų, pažiūrų, religijos, negalios ar kitų savybių, turi vienodas teises kurti, meninėmis priemonėmis išreikšti savo idėjas ar įsitikinimus ar kitokiomis formomis dalyvauti kultūros ir meno procesuose;

6) stebėsenos – kultūros politika formuojama ir įgyvendinama atsižvelgiant į objektyvius kultūros būklės ir procesų rezultatus, sudarančius galimybes priimti pagrįstus sprendimus;

7) tautinio tapatumo – valstybė remia ir skatina lietuvių tautos kultūrinio ir kalbinio tapatumo, istorinio sąmoningumo ir etninių tradicijų išsaugojimą, stiprinimą ir raidą, sudaro sąlygas puoselėti savo tapatumus ir tradicijas Lietuvoje gyvenantiems kitų tautybių asmenims;

8) teisinės apsaugos – valstybė užtikrina veiksmingą autorių, atlikėjų, kultūros ir meno darbuotojų, meno kūrėjų ir kitų kultūros procesuose dalyvaujančių asmenų teisių apsaugą ir gynimą.

ANTRASIS SKIRSNIS
KULTŪROS POLITIKOS FORMAVIMAS, ĮGYVENDINIMAS IR FINANSAVIMAS

4 straipsnis. Lietuvos Respublikos Seimo kompetencija kultūros politikos srityje

Seimas:

1) nustato valstybės pažangos viziją ir jai įgyvendinti skirtas valstybės vystymosi kryptys ir poveikio rodiklius;

2) priima kultūros sritį reglamentuojančius įstatymus, Seimo nutarimus, rezoliucijas ir kitus teisės aktus, vykdo jų parlamentinę kontrolę;

3) tvirtindamas valstybės biudžetą numato finansavimą kultūrai;

4) prižiūri Vyriausybės veiklą;

5) svarsto ir teikia Vyriausybei pasiūlymus dėl valstybės kultūros politikos formavimo;

6) skelbia atmintinus metus, skirtus Lietuvos valstybei reikšmingų istorinių įvykių arba reiškinių ir nusipelniusių asmenybių sukaktims paminėti, ne vėliau kaip iki jų pradžios; numato jiems minėti skirtų renginių finansavimui reikalingas lėšas Lietuvos Respublikos biudžeto sandaros įstatymo nustatyta tvarka;

7) steigia Seimui atskaitingas institucijas, padedančias spręsti klausimus kultūros politikos srityje;

8) atlieka kitas šio įstatymo ir kitų teisės aktų nustatytas funkcijas.

5 straipsnis. Vyriausybės kompetencija kultūros politikos srityje

Vyriausybė:

1) vykdo įstatymus ir Seimo nutarimus dėl įstatymų įgyvendinimo kultūros politikos srityje;

2) priima kultūros sritį reglamentuojančius Vyriausybės nutarimus;

3) užtikrina Lietuvos Respublikos tarptautinių sutarčių kultūros srityje vykdymą;

4) užtikrina kultūros politikos formavimą, koordinuoja ministerijų veiklą formuojant kultūros politiką;

5) nustato strateginius kultūros tikslus ir uždavinius, jų įgyvendinimui skirtas priemones ir (ar) projektus;

6) rengdama valstybės biudžetą, numato finansavimą kultūrai;

7) atlieka kitas šio įstatymo ir kitų teisės aktų nustatytas funkcijas.

6 straipsnis. Ministerijų kompetencija kultūros politikos srityje

1. Lietuvos Respublikos kultūros ministerija:

1) formuoja valstybės kultūros politiką, organizuoja, koordinuoja ir kontroliuoja jos įgyvendinimą;

2) rengia ir priima veiklos lygmens strateginio planavimo dokumentus;

3) rengia įstatymų, Vyriausybės nutarimų ir kitų teisės aktų projektus;

4) rengia, gavusi įgaliojimus sudaro ir vykdo tarptautines sutartis; rengia, sudaro ir vykdo susitarimus su kitų valstybių institucijomis ar tarptautinėmis organizacijomis;

5) renka ir analizuoja informaciją apie kultūros ministro valdymo srities finansavimo poreikius, formuoja kultūros srities biudžeto projektą ir jį teikia Vyriausybei;

6) teikia pasiūlymus valstybės ir savivaldybių institucijoms ir įstaigoms Kultūros ministerijos kompetencijai priskirtais klausimais, susijusiais su kultūros politikos sritimi;

7) kaupia, sistemina, analizuoja, vertina ir skelbia informaciją kultūros politikos klausimais;

8) atlieka kitas šio įstatymo ir kitų teisės aktų nustatytas funkcijas.

2. Kitos ministerijos bendradarbiauja su Kultūros ministerija, formuodamos joms nustatytų veiklos sričių politiką, susijusią su:

1) viešųjų finansų politika ir mokesčių sistema;

2) kultūrine diplomatija, ryšių su užsienyje gyvenančiais lietuviais, atstovavimo Lietuvos kultūriniams interesams užsienyje užtikrinimu;

3) regionine politika;

4) kultūros ir kūrybinių industrijų veiklos skatinimu ir užtikrinimu;

5) skaitmeninimu;

6) turizmu;

7) formaliuoju ir neformaliuoju švietimu, kultūrine edukacija, skaitymo skatinimu, raštingumo ugdymu ir mokymusi visą gyvenimą, moksliniais tyrimais, mokslo (meno) sklaida;

8) socialine integracija ir socialiai jautrių grupių įtraukimu į kultūros veiklų skatinimo programas;

9) meno kūrėjų socialine apsauga;

10) holistinio požiūrio į sveiką gyvenseną formavimu per prevencinio bei terapinio kultūros poveikio sveikatai skatinimo programas;

11) teritorijų planavimu ir priežiūra, architektūra ir urbanistika, statyba ir jos priežiūra, saugomų teritorijų sistema;

12) autorių teisių ir gretutinių teisių teisine apsauga ir atsakomybe už jų pažeidimus;

13) valstybės apsauga nuo informacinių grėsmių;

14) tautinio paveldo produktų valstybine apsauga;

15) kitomis veiklomis, susijusiomis su kultūros politikos sritimis.

7 straipsnis. Savivaldybių institucijų kompetencija kultūros politikos srityje

1. Savivaldybės taryba:

1) atsižvelgdama į kultūros plėtros kryptis, nacionalinės ir regioninės kultūros politikos prioritetus, vietos bendruomenės poreikius, nustato savivaldybės ilgalaikius kultūros plėtros tikslus, savivaldybės biudžeto lėšomis finansuotinas kultūros sritis, dalyvauja ir vykdo institucinę viešojo ir privataus sektorių partnerystę kultūros srityje;

2) formuoja savivaldybės kultūros politiką, organizuoja, koordinuoja ir kontroliuoja jos įgyvendinimą;

3) programų ar projektų pagrindu finansuoja ir kitaip prisideda prie savivaldybės teritorijoje veiklą vykdančių kultūros srityje veikiančių fizinių ir juridinių asmenų veiklos;

4) įgyvendindama kultūros politiką, rengia, sudaro ir vykdo susitarimus su kitomis institucijomis Lietuvoje ir užsienyje;

5) nustato kultūros politikos savivaldybėje prioritetus, savivaldybės biudžeto lėšomis finansuotinas kultūros sritis;

6) steigia kultūros įstaigas, prižiūri jų veiklą, priima sprendimus dėl jų pabaigos ir pertvarkymo;

7) atlieka kitas teisės aktų nustatytas funkcijas, susijusias su kultūros sklaida regione ir savivaldybės teritorijoje.

2. Savivaldybių vykdomosios institucijos:

1) įgyvendina savivaldybės kultūros politiką, dalyvauja įgyvendinant valstybės ir regioninę kultūros politiką;

2) kaupia, sistemina, analizuoja ir skelbia informaciją savivaldybėje kultūros srities klausimais;

3) užtikrina savivaldybių kultūros įstaigų efektyvumą, vykdo kultūros įstaigų plėtrą, užtikrina jų teikiamų paslaugų prieinamumą gyventojams;

4) analizuoja kultūros būklę savivaldybėje, teikia pasiūlymus valstybės ir savivaldybės institucijoms kultūros sričių klausimais;

5) vykdo kultūros programų, projektų ir kitokių priemonių finansavimą;

6) atlieka kitas teisės aktų nustatytas funkcijas, susijusias su kultūros sklaida savivaldybės teritorijoje.

8 straipsnis. Viešojo administravimo subjektai, įgyvendinantys kultūros politiką

1. Kultūros politiką įgyvendina:

1) Lietuvos kultūros taryba;

2) Lietuvos kultūros institutas;

3) Lietuvos kino centras;

4) Kultūros paveldo departamentas prie Kultūros ministerijos (toliau – Kultūros paveldo departamentas);

5) Žiniasklaidos rėmimo fondas;

6) kiti viešojo administravimo subjektai, kuriems įstatymo nustatyta tvarka suteikti įgaliojimai atlikti viešąjį administravimą kultūros srityje.

2. Lietuvos kultūros taryba yra biudžetinė įstaiga, kurios savininkė yra valstybė ir kurios veiklos tikslas – vadovaujantis kultūros politikos prioritetais sudaryti sąlygas įvairiapusei kultūros ir meno plėtrai bei sklaidai užtikrinant racionalų ir pagrįstą skiriamų lėšų naudojimą, įgyvendinti kultūros politiką ir analizuoti kultūros ir meno procesus, darančius įtaką kultūros politikai.

3. Lietuvos kultūros institutas yra biudžetinė įstaiga, kurios savininkė yra valstybė ir kurios veiklos tikslas – įgyvendinti valstybės tarptautinio bendradarbiavimo politiką kultūros srityje ir finansuoti viešojo konkurso būdu atrinktas programas, projektus ir kitas priemones, susijusias su Lietuvos kultūros sklaida užsienyje.

4. Lietuvos kino centras yra biudžetinė įstaiga, kurios savininkė yra valstybė ir kurios veiklos tikslas – įgyvendinti valstybės politiką kino srityje, skatinti ilgalaikį Lietuvos kino srities vystymąsi ir konkurencingumą, rūpintis kino paveldo išsaugojimu.

5. Kultūros paveldo departamentas yra biudžetinė įstaiga, kurios savininkė yra valstybė ir kurios veiklos tikslas – įgyvendinti valstybės nekilnojamojo kultūros paveldo ir kilnojamųjų kultūros vertybių, įrašytų į Kultūros vertybių registrą, apsaugos politiką, išsaugoti kultūros paveldą sudarant sąlygas visuomenei jį pažinti ir juo naudotis.

6. Žiniasklaidos rėmimo fondas yra ribotos civilinės atsakomybės viešasis juridinis asmuo, kurio steigėja ir vienintelė dalininkė yra valstybė ir kurio veiklos tikslas – Lietuvos Respublikos visuomenės informavimo įstatymo nustatyta tvarka teikti paramą viešosios informacijos rengėjų projektams sudarant sąlygas įvairiapusei visuomenės informavimo plėtrai, analizuojant visuomenės informavimo raidos procesus, užtikrinant racionalų ir pagrįstą valstybės skiriamos paramos lėšų panaudojimą.

7. Kitų viešojo administravimo subjektų statusą, veiklos tikslus, funkcijas ir veiklos organizavimą nustato specialūs įstatymai.

9 straipsnis. Tarptautinis bendradarbiavimas kultūros srityje

1. Pagrindiniai tarptautinio bendradarbiavimo kultūros srityje tikslai: skleisti Lietuvos kultūrą užsienio valstybėse, vykdyti kultūrinius mainus, perimti tarptautinę patirtį, didinti visuomenės atvirumą kultūrinei įvairovei, skatinti užsienyje gyvenančių lietuvių bendruomenių kultūrinę veiklą, stiprinti Lietuvos kultūros tarptautinį potencialą ir konkurencingumą, prisidėti prie valstybės užsienio politikos, ekonomikos augimo ir naujų darbo vietų kūrimo.

2. Tarptautinį bendradarbiavimą valstybės lygiu kultūros srityje vykdo:

1) ministerijos ir diplomatinės atstovybės pagal jų kompetenciją;

2) Lietuvos Respublikos kultūros atašė (toliau – kultūros atašė);

3) Lietuvos kultūros institutas;

4) kitos valstybės ir savivaldybių institucijos ir įstaigos, kurioms teisės aktų nustatyta tvarka pavesta vykdyti šią funkciją.

3. Nevyriausybinės organizacijos ir kiti kultūros paslaugų teikėjai, vykdydami savo veiklą, savarankiškai bendradarbiauja su užsienio valstybių fiziniais ir juridiniais asmenimis.

10 straipsnis. Kultūros atašė skyrimas, atšaukimas ir veikla

1. Kultūros atašė yra darbuotojas, dirbantis pagal darbo sutartį (išskyrus kultūros atašė nuolatinėse atstovybėse prie tarptautinių organizacijų), kultūros ministro paskirtas dirbti Lietuvos Respublikos diplomatinėje atstovybėje užsienio valstybėje ar Lietuvos Respublikos atstovybėje prie tarptautinės organizacijos ar konsulinėje įstaigoje ir užtikrinantis bei įgyvendinantis tarptautinį bendradarbiavimą kultūros ministrui priskirtoje veiklos srityje. Kultūros atašė tiesiogiai pavaldus kultūros ministrui ir diplomatinės atstovybės ar konsulinės įstaigos vadovui.

2. Kultūros atašė gali būti skiriamas asmuo, turintis Lietuvos Respublikos pilietybę, mokantis Lietuvos Respublikos valstybinę kalbą, esantis nepriekaištingos reputacijos, kaip tai yra apibrėžta Lietuvos Respublikos valstybės tarnybos įstatyme, ir atitinkantis specialiuosius reikalavimus, nustatytus kultūros ministro patvirtintame pareigybės aprašyme.

3. Kultūros atašė skiriamas trejų metų kadencijai su galimybe pratęsti terminą vieneriems metams.

4. Kultūros atašė veiklos kryptis ir prioritetus nustato kultūros ministras, kultūros atašė veiklą koordinuoja ir administruoja Lietuvos kultūros institutas.

5. Kultūros atašė vykdo šias funkcijas:

1) bendradarbiauja su paskyrimo valstybės kultūros politiką formuojančiomis institucijomis, informuoja Kultūros ministeriją ir Lietuvos kultūros institutą apie paskyrimo valstybės iniciatyvas, pasiūlymus bei nuostatas Kultūros ministerijai priskirtais klausimais;

2) renka, kaupia ir teikia informaciją Kultūros ministerijai ir Lietuvos kultūros institutui apie valstybės, kurioje jis akredituotas, kultūrą;

3) inicijuoja ir bendradarbiauja su Lietuvos ir paskyrimo valstybės institucijomis, įstaigomis ir organizacijomis įgyvendinant tarptautinio bendradarbiavimo kultūros srityje susitarimus, renginius ir kitus bendradarbiavimo projektus paskyrimo valstybėje;

4) konsultuoja ir tarpininkauja Lietuvos ir paskyrimo valstybės meno kūrėjams, kultūros srities specialistams ir kultūros organizacijoms ieškant bendradarbiavimo galimybių;

5) bendradarbiauja su Lietuvos ir paskyrimo valstybės institucijomis, įstaigomis ir organizacijomis rengiant kultūros srities specialistų vizitus į Lietuvos Respubliką ir paskyrimo valstybę, tarpininkauja sudarant vizitų programas, organizuoja susitikimus ir kontaktinius renginius;

6) padeda organizuoti Kultūros ministerijos atstovų vizitus į paskyrimo valstybę ir šios valstybės kultūros srities atstovų vizitus į Lietuvos Respubliką;

7) pagal kompetenciją padeda įgyvendinti Lietuvos Respublikos užsienio politiką, teikia diplomatinės atstovybės paskyrimo valstybėje vadovui konsultacijas ir rašytinę informaciją metiniam diplomatinės atstovybės darbo planui ir metinei ataskaitai rengti;

8) kitas kultūros ministro pavestas funkcijas.

6. Kultūros atašė atšaukiamas:

1) pasibaigus jo paskyrimo laikui;

2) jo paties prašymu;

3) Lietuvos Respublikos darbo kodekso nustatyta tvarka nutrūkus darbo santykiams anksčiau, nei pasibaigia paskyrimo laikas;

4) tarptautinei organizacijai, prie kurios jis akredituotas, nutraukus savo veiklą;

5) diplomatinei atstovybei, kurioje dirba kultūros atašė, nutraukus savo veiklą;

6) panaikinus kultūros atašė pareigybę;

7) jei nebeatitinka specialiųjų reikalavimų, nustatytų pareigybės aprašyme;

8) kitais tarptautinės teisės nustatytais pagrindais.

11 straipsnis. Kultūros atašė ir jo šeimos narių socialinės ir kitos garantijos

Kultūros atašė ir jo šeimos narių socialines ir kitas garantijas nustato Lietuvos Respublikos įstatymai, reglamentuojantys Lietuvos Respublikos diplomatinę tarnybą.

12 straipsnis. Patariamosios kultūros sričių tarybos

1. Patariamosios kultūros sričių tarybos sudaromos, siekiant užtikrinti visų kultūros sričių ir suinteresuotų visuomenės atstovų dalyvavimą priimant sprendimus, formuojančius kultūros politiką, galimybę teikti pasiūlymus ir rekomendacijas dėl atitinkamos srities kultūros politikos formavimo bei šios politikos įgyvendinimo, sužinoti visuomenės nuomonę apie teisinio reguliavimo problemas ir jų sprendimo būdus.

2. Visų patariamųjų kultūros sričių tarybų, Jaunimo reikalų tarybos, Neįgaliųjų reikalų tarybos, Nevyriausybinių organizacijų tarybos ir Tautinių bendrijų tarybos atstovai sudaro Lietuvos kultūros ir meno tarybą.

3. Patariamąsias kultūros sričių tarybas sudaro, jų veiklos sritis ir funkcijas nustato kultūros ministras.

4. Patariamųjų kultūros sričių tarybų narių darbas apmokamas Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių įstaigų darbuotojų ir komisijų narių darbo apmokėjimo įstatymo nustatyta tvarka.

13 straipsnis. Istorinio atminimo principai

1. Valstybės ir savivaldybių institucijos ar įstaigos, spręsdamos dėl įvykio ar asmens istorinio atminimo, turi įvertinti:

1) įamžinamo įvykio ar asmens veiklos istorinę reikšmę regioniniu, nacionaliniu ir (ar) tarptautiniu mastu;

2) su įvykiu ar asmeniu susijusius mokslinių tyrimų duomenis, profesionalių tyrėjų nuomonę;

3) su įvykiu ar asmeniu susijusių Lietuvos bendruomenių, visuomeninių organizacijų, tautinių bendrijų nuomonę;

4) ar asmuo teisės aktų nustatyta tvarka nebuvo pripažintas kaltu dėl karo nusikaltimų ar nusikaltimų žmoniškumui padarymo.

2. Rekomendacijas dėl istorinio atminimo tvirtina kultūros ministras.

14 straipsnis. Nacionalinės reikšmės kultūros vertybės

1. Valstybė siekia įsigyti, kaupti, fiksuoti ir išsaugoti nacionalinės reikšmės kultūros vertybes ir pagal valstybės biudžeto galimybes užtikrina šioms funkcijoms įgyvendinti reikalingų lėšų skyrimą.

2. Nacionalinės reikšmės kultūros vertybių pripažinimo kriterijus ir tvarką nustato Vyriausybė.

3. Nacionalinės reikšmės kultūros vertybių sąrašą tvirtina Vyriausybė ar jos įgaliota institucija.

15 straipsnis. Kultūros finansavimo šaltiniai ir kultūros finansavimo skatinimas

1. Kultūros finansavimo šaltiniai:

1) valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų asignavimai;

2) Kultūros rėmimo fondas;

3) fizinių ir juridinių asmenų suteikta parama;

4) kitos teisėtai gautos lėšos.

2. Valstybė pagal valstybės biudžeto galimybes užtikrina pagrindinių kultūros sričių ir raidos krypčių, numatytų strateginio planavimo dokumentuose, ir kultūros įstaigų, kurių savininkė yra valstybė, funkcijų, numatytų teisės aktuose, finansavimą iš valstybės biudžeto lėšų. Kultūros įstaigų, meno kūrėjų ir kitų asmenų, dalyvaujančių kultūros veiklose, finansavimas vykdomas tikslingai, atsižvelgiant į vykdomos veiklos svarbą ir išliekamąją vertę.

3. Kultūros rėmimo fondo lėšos naudojamos kultūros ir meno projektams, programoms ir kitoms priemonėms, atrinktoms viešojo konkurso būdu, finansuoti. Kultūros rėmimo fondo statusą, lėšų šaltinius, lėšų naudojimo pagrindus, Kultūros rėmimo fondo veiklos garantijas ir Kultūros rėmimo fondo likvidavimą nustato Kultūros rėmimo fondo įstatymas.

4. Atskiroms kultūros politikos įgyvendinimo funkcijoms užtikrinti įstatymu gali būti steigiami kiti valstybės pinigų fondai.

5. Kultūros finansavimas privačių fizinių ir juridinių asmenų lėšomis skatinamas mokesčių teisės aktų sistemoje, numatant mokesčio lengvatas, Lietuvos Respublikos mecenavimo įstatymo nustatytais kriterijais ir sąlygomis, suteikiant nacionalinio mecenato ar savivaldybės mecenato vardą ir kitais būdais.

TREČIASIS SKIRSNIS
KULTŪROS ĮSTAIGOS IR KULTŪROS VISUOMENĖ

16 straipsnis. Kultūros įstaigų sistema

1. Kultūros įstaigų sistemą sudaro:

1) nacionalinės kultūros įstaigos, kurių savininkė yra valstybė;

2) valstybinės kultūros įstaigos, kurių savininkė yra valstybė;

3) kultūros įstaigos, kurių savininkės yra savivaldybės;

4) viešosios kultūros įstaigos ir kitos kultūros įstaigos, kurių savininkė ar dalininkė yra valstybė ar savivaldybės;

5) kiti kultūros paslaugų teikėjai.

2. Kultūros įstaigų sistemos tikslas – užtikrinti tolygų kultūros paslaugų teikimą visoje Lietuvos teritorijoje, sudaryti sąlygas ir galimybes visoms visuomenės grupėms pažinti materialų ir nematerialų kultūros paveldą, kultūros ir meno raiškos įvairovę, skatinti asmenų kūrybinę ir kultūrinę raišką bei dalyvavimą kultūros veiklose.

3. Valstybė šio straipsnio 2 dalyje numatytą tikslą įgyvendina pasitelkdama kultūros įstaigas, kurių savininkė ar dalininkė yra valstybė ar savivaldybės, ir bendradarbiaudama su kitais kultūros paslaugų teikėjais.

4. Kultūros įstaigų, kurių savininkė ar dalininkė yra valstybė ar savivaldybės, funkcijos specializuotose veiklos srityse, tiesiogiai nesusijusiose su kultūros paslaugų teikimu, gali būti atliekamos centralizuotai.

17 straipsnis. Nacionalinės kultūros įstaigos

1. Nacionalinių kultūros įstaigų savininkė yra valstybė. Nacionalinės kultūros įstaigos steigiamos, reorganizuojamos, pertvarkomos ir likviduojamos atskiras kultūros sritis reglamentuojančių įstatymų nustatytais atvejais ir tvarka. Nacionalinių kultūros įstaigų savininko teises ir pareigas įgyvendina Kultūros ministerija.

2. Nacionalinės kultūros įstaigos vykdo atskiras kultūros sritis reglamentuojančiais įstatymais pavestas funkcijas ir:

1) dalyvauja įgyvendinant strateginius kultūros politikos tikslus;

2) organizuoja ir vykdo svarbiausius nacionalinius ir tarptautinius projektus;

3) bendradarbiauja su savo srities mokslo ir studijų institucijomis bei mokslinių tyrimų įstaigomis;

4) suteikus statusą atlieka kultūros kompetencijų centrų funkcijas;

5) pagal poreikį teikia metodinę pagalbą kitoms valstybės ir savivaldybių kultūros įstaigoms;

6) dalyvauja rengiant ir vykdant kultūros įstaigų darbuotojų kvalifikacijos tobulinimo programas;

7) dalyvauja ir teikia metodinę pagalbą reprezentuojant Lietuvos kultūrą užsienyje.

18 straipsnis. Kultūros kompetencijų centrai

1. Kultūros kompetencijų centrai pagal priskirtas veiklos sritis ir (ar) regionus:

1) organizuoja ir vykdo kultūros ir meno darbuotojų mokymus bei kvalifikacijos tobulinimą;

2) formuoja rekomendacinius kultūros įstaigų teikiamų kultūros paslaugų kriterijus;

3) kitų kultūros įstaigų prašymu konsultuoja, teikia ekspertinę ir metodinę pagalbą;

4) vykdo kultūros įstaigų teikiamų kultūros paslaugų stebėseną, teikia metinių veiklos rezultatų duomenis;

5) bendradarbiauja su kultūros ir kitų sričių Lietuvos ir užsienio institucijomis ar įstaigomis;

6) atlieka kitas teisės aktų nustatytas funkcijas.

2. Kultūros kompetencijų centrų statuso suteikimo ir finansavimo tvarką, jų veiklos sritis ir regionus nustato ir kultūros kompetencijų centrų statusą suteikia Lietuvos Respublikos Vyriausybė arba jos įgaliota institucija.

19 straipsnis. Nevyriausybinių organizacijų vaidmuo įgyvendinant kultūros politiką

1. Nevyriausybinės organizacijos, įgyvendindamos savo veiklos tikslus, veikia savarankiškai ir nepriklausomai nuo valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų.

2. Pagrindinius nevyriausybinių organizacijų ir valstybės bei savivaldybių institucijų ir įstaigų bendradarbiavimo su nevyriausybinėmis organizacijomis principus nustato Nevyriausybinių organizacijų plėtros įstatymas.

3. Nevyriausybinės organizacijos, bendradarbiaudamos su valstybės ir savivaldybių institucijomis ir įstaigomis:

1) turi teisę teikti siūlymus valstybės ir savivaldybių institucijoms dėl kultūros politikos formavimo, kultūros politikos krypčių ir prioritetų nustatymo, kultūros srities teisinio reglamentavimo tobulinimo;

2) atstovauja savo ir savo narių interesams;

3) Meno kūrėjų ir meno kūrėjų organizacijų įstatymo nustatyta tvarka dalyvauja sprendžiant dėl meno kūrėjo ir meno kūrėjų organizacijos statuso suteikimo;

4) turi teisę steigti paramos fondus kultūros ir meno kūrėjams, premijas, apdovanojimus ir teikti kitokią paramą;

5) suteikus statusą atlieka kultūros kompetencijų centrų funkcijas;

6) gali organizuoti ir vykdyti kultūros ir meno darbuotojų mokymus bei kvalifikacijos tobulinimą;

7) turi kitas šio įstatymo ir kitų teisės aktų nustatytas teises ir pareigas.

4. Valstybės ir savivaldybių institucijos ir įstaigos, formuodamos ir įgyvendindamos kultūros politiką, informuoja ir konsultuoja nevyriausybines organizacijas teisės aktais priskirtų funkcijų klausimais, įtraukia nevyriausybinių organizacijų atstovus į tarybas, komisijas ar darbo grupes, teisės aktų, reglamentuojančių valstybės ir savivaldybių biudžetų lėšų skyrimą, nustatytomis sąlygomis ir tvarka finansuoja nevyriausybinių organizacijų programas, projektus ir kitas iniciatyvas, vykdo bendradarbiavimą kitais teisės aktų nustatytais būdais.

20 straipsnis. Kultūros ir meno darbuotojai

1. Biudžetinių kultūros įstaigų, kurių savininkė yra valstybė ar savivaldybės, kultūros ir meno darbuotojų pareigybių sąrašą tvirtina šios įstaigos vadovas.

2. Valstybės ir savivaldybių biudžetinių kultūros įstaigų, finansuojamų iš valstybės biudžeto, savivaldybių biudžetų, Valstybinio socialinio draudimo fondo biudžeto ir kitų valstybės įsteigtų pinigų fondų lėšų, kultūros ir meno darbuotojų darbo apmokėjimo sąlygas ir dydžius nustato Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių įstaigų darbuotojų ir komisijų narių darbo apmokėjimo įstatymas. Kitų kultūros ir meno darbuotojų darbo apmokėjimo sąlygas nustato Lietuvos Respublikos darbo kodeksas.

3. Valstybė sudaro galimybes įgyti ir tobulinti kultūros įstaigų vykdomoms funkcijoms reikalingą kvalifikaciją. Kultūros įstaigos skatina nuolatinį ir sistemingą kultūros ir meno darbuotojų kvalifikacijos tobulinimą.

4. Kultūros ir meno darbuotojų kvalifikacijos tobulinimo tikslas – užtikrinti aukštos kokybės kultūros paslaugų teikimą, darbuotojų turimų kompetencijų ir praktinių įgūdžių tobulinimą ir naujų įgijimą, padidinti darbo kokybę, sudaryti galimybes kultūros įstaigų veikloje taikyti pažangiausius veiklos metodus ir priemones.

5. Kultūros įstaigų, kurių savininkė yra valstybė ar savivaldybės, kultūros ir meno darbuotojų kvalifikacijos tobulinimas organizuojamas ir vykdomas vadovaujantis šiais principais:

1) aktualumo – kvalifikacijai tobulinti naudojama aktuali informacija ir moksliniai metodai;

2) centralizacijos – kvalifikacijos tobulinimo poreikiai ir sritys nustatomi centralizuotai (valstybės, regionų arba savivaldybių lygiu);

3) lygybės – visų sričių kultūros ir meno darbuotojams sudaromos vienodos sąlygos tobulinti kvalifikaciją;

4) tikslingumo – kvalifikacijos tobulinimas yra pagrįstas konkrečiais kultūros įstaigų ir jų darbuotojų poreikiais.

6. Kultūros ir meno darbuotojų kvalifikacijos tobulinimo rekomendacijas tvirtina kultūros ministras.

21 straipsnis. Kultūros ir meno premijos

1. Kultūros ir meno premijos skiriamos Lietuvos valstybei nusipelniusiems fiziniams asmenims siekiant įvertinti jų veiklą vystant ir skleidžiant kultūrą, reikšmingiausius kultūros ir meno kūrinius ir pasiekimus. Kultūros ir meno premijos negali būti skiriamos asmenims, turintiems teistumą už tyčinius nusikaltimus.

2. Valstybės kultūros ir meno premijų sistemą sudaro:

1) Lietuvos nacionalinės kultūros ir meno premijos (toliau – nacionalinės premijos);

2) Vyriausybės kultūros ir meno premijos (toliau – Vyriausybės premijos);

3) Kultūros ministerijos kultūros ir meno premijos (toliau – Kultūros ministerijos premijos).

3. Nacionalinės premijos skiriamos už tarptautiniu ar nacionaliniu mastu reikšmingiausius pasiekimus kultūros ir meno srityje, ilgametį ar išskirtinį indėlį į kultūros ir meno raidą ir plėtrą. Nacionalinių premijų dydį, skyrimo sąlygas ir tvarką nustato Lietuvos Respublikos Vyriausybė.

4. Vyriausybės premijos skiriamos už novatorišką, originalią ar išliekamąją vertę turinčią kultūrinę ar kūrybinę (meninę) veiklą ir (ar) jos metu pasiektus rezultatus. Vyriausybės premijų dydį, skyrimo sąlygas ir tvarką nustato Lietuvos Respublikos Vyriausybė.

5. Kultūros ministerijos premijos skiriamos už kultūrinės ar kūrybinės (meninės) veiklos rezultatus, pasiektus kultūros ministrui pavestose valdymo srityse. Kultūros ministerijos premijų dydį, skyrimo sąlygas ir tvarką nustato kultūros ministras.

6. Kultūros ir meno premijos gali būti pavadintos žymių kultūros ar meno asmenybių vardais.

7. Kitos valstybės ir savivaldybės institucijos, nevyriausybinės organizacijos, kiti fiziniai ir juridiniai asmenys turi teisę savo lėšomis steigti ir skirti kultūros ir meno premijas.

KETVIRTASIS SKIRSNIS
REGIONINĖ KULTŪROS POLITIKA

22 straipsnis. Regioninė kultūros politika

1. Regioninės kultūros politikos tikslas – stiprinti valstybės ir savivaldybių institucijų, nevyriausybinių organizacijų ir bendruomenių bendradarbiavimą mažinant kultūros skirtumus tarp regionų ir regionus sudarančiose savivaldybėse, skatinti tolygią ir tvarią kultūros plėtrą ir kultūros paslaugų teikimą visoje valstybės teritorijoje, užtikrinti etnografinių regionų ir vietovių, kurios kultūriškai ir istoriškai glaudžiai susijusios su konkrečiomis tautinėmis bendrijomis, tapatumo ir savitumo išsaugojimą.

2. Regioninės kultūros politikos įgyvendinimo uždaviniai:

1) nustatyti ir įgyvendinti tolygios kultūros plėtros regionuose priemones;

2) sudaryti sąlygas spręsti regionų ir jas sudarančių savivaldybių problemas kultūros srityje;

3) užtikrinti ilgalaikį kultūros tvarumą, plėtrą ir finansavimą regionuose.

3. Tolygios kultūros plėtros regionuose principai ir kryptys nustatomi Lietuvos Respublikos Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos patvirtintose Tolygios kultūros plėtros gairėse.

23 straipsnis. Regioninės kultūros tarybos

1. Regioninės kultūros tarybos veikia kiekviename regione (apskrityje) ir atlieka patariamąsias ir ekspertines funkcijas kultūros plėtros regione klausimais.

2. Regioninės kultūros tarybos:

1) rengia ir teikia kultūros ministrui tvirtinti tolygios kultūros plėtros įgyvendinimo regionuose prioritetus;

2) kultūros ministro nustatyta tvarka teikia rekomendacijas Lietuvos kultūros tarybai dėl regionuose vykdomų kultūros ir meno projektų, pretenduojančių gauti finansavimą iš Kultūros rėmimo fondo;

3) teikia siūlymus dėl teisės aktų rengimo ir tobulinimo;

4) deleguoja vieną narį į regiono plėtros tarybas;

5) analizuoja, teikia išvadas ir pasiūlymus valstybės ir savivaldybių institucijoms dėl regionuose veikiančių kultūros įstaigų poreikio ir veiklos rezultatų;

6) vykdo tarpsektorinį bendradarbiavimą su kitomis valstybės ir savivaldybių institucijomis;

7) analizuoja Lietuvos kultūros tarybos pateiktus statistinius duomenis ir kitą informaciją, susijusią su kultūra, atlieka kultūros būklės ir procesų stebėseną regione, teikia siūlymus dėl tyrimų poreikio;

8) svarsto kitus klausimus, susijusius su kultūros plėtra regionuose;

9) ne rečiau nei kartą per metus teikia kultūros ministrui, atitinkamo regiono plėtros tarybai ir pristato visuomenei savo veiklos ataskaitą;

10) atlieka kitas teisės aktų numatytas funkcijas.

3. Regioninės kultūros tarybos sudaromos 3 metų kadencijai:

1) kiekvienai regioną sudarančios savivaldybės tarybai deleguojant po vieną narį;

2) Lietuvos kultūros tarybai deleguojant po vieną ekspertą iš kiekvienos regioną sudarančios savivaldybės, išskyrus Vilniaus, Kauno ir Klaipėdos miestų savivaldybes;

3) Lietuvos kultūros tarybai deleguojant vieną Lietuvos kultūros tarybos narių susirinkimo narį (išskyrus Lietuvos kultūros tarybos pirmininką), kuris neturi balsavimo teisės.

4. Regioninės kultūros tarybos nariai turi atitikti šiuos reikalavimus:

1) turėti ne mažesnę nei 3 metų veiklos patirtį kultūros srityje ir aukštąjį universitetinį ar jam prilygintą išsilavinimą arba turėti meno kūrėjo statusą, suteiktą Lietuvos Respublikos meno kūrėjo ir meno kūrėjų organizacijų statuso įstatymo nustatyta tvarka;

2) būti nepriekaištingos reputacijos. Asmuo nelaikomas nepriekaištingos reputacijos, jeigu jis per paskutinius 5 metus buvo pripažintas kaltu dėl nusikalstamos veikos padarymo ir turi neišnykusį ar nepanaikintą teistumą.

5. Prieš pradėdami darbą tarybose jų nariai pasirašo kultūros ministro nustatytos formos nešališkumo ir konfidencialumo deklaracijas.

6. Regioninės kultūros tarybos nario veikla pasibaigia:

1) kai jis atsistatydina;

2) kai jis nebeatitinka šio straipsnio 4 dalyje nustatytų reikalavimų;

3) kai jį atšaukia delegavusi institucija;

4) jam pažeidus nešališkumo deklaracijos ar konfidencialumo pasižadėjimo nuostatas;

5) kai ne mažiau kaip 2/3 regioninės kultūros tarybos narių raštiškai kreipiasi į kultūros ministrą su prašymu dėl tarybos nario atleidimo ir kultūros ministras pritaria pateiktiems motyvams.

7. Regioninių kultūros tarybų sudarymo, darbo organizavimo tvarką ir personalines sudėtis tvirtina kultūros ministras.

8. Regioninių kultūros tarybų narių darbas apmokamas Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių įstaigų darbuotojų ir komisijų narių darbo apmokėjimo įstatymo nustatyta tvarka.

24 straipsnis. Valstybės ir savivaldybių vykdomos kultūros politikos santykis

1. Savivaldybės turi įstatymų nustatytą sprendimų priėmimo laisvę, įgyvendindamos savarankiškąsias funkcijas, susijusias su gyventojų bendrosios kultūros ugdymu ir plėtra, atsižvelgdamos į bendruosius kultūros politikos principus.

2. Valstybės ir savivaldybių institucijos ir įstaigos bendradarbiauja ir derina tarpusavio interesus:

3) užtikrindamos kultūros įstaigų sistemos funkcionavimą ir kultūros įstaigų veiklos bei lėšų panaudojimo efektyvumą;

4) įgyvendindamos kultūros sklaidą savivaldybių teritorijose;

3) užtikrindamos kompetencijų centrų veikimą;

4) įgyvendindamos ekspertinės, metodinės pagalbos suteikimą kultūros įstaigoms, konsultavimo funkcijas;

5) vykdydamos kitas šio įstatymo ir kitų teisės aktų nustatytas funkcijas.

PENKTASIS SKIRSNIS
BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

25 straipsnis. Įstatymo įsigaliojimas ir įgyvendinimas

1. Šis įstatymas, išskyrus 8 straipsnio 3 dalį, 10, 11 straipsnius, 14 straipsnio 3 dalį, 18, 23 straipsnius, šio straipsnio 3 ir 4 dalis, įsigalioja 2021 m. sausio 1 d.

2. Šio įstatymo 8 straipsnio 3 dalis, 10, 11 straipsniai, 14 straipsnio 3 dalis, 18, 23 straipsniai įsigalioja 2022 m. sausio 1 d.

3. Lietuvos Respublikos Vyriausybė arba jos įgaliota institucija, Lietuvos Respublikos kultūros ministras iki 2020 m. gruodžio 31 d. priima šio įstatymo, išskyrus 8 straipsnio 3 dalį, 10, 11 straipsnius, 14 straipsnio 3 dalį, 18, 23 straipsnius, įgyvendinamuosius teisės aktus.

4. Lietuvos Respublikos Vyriausybė arba jos įgaliota institucija, Lietuvos Respublikos kultūros ministras iki 2021 m. gruodžio 31 d. priima šio įstatymo 8 straipsnio 3 dalies, 10, 11 straipsnių, 14 straipsnio 3 dalies, 18, 23 straipsnių įgyvendinamuosius teisės aktus.

Skelbiu šį Lietuvos Respublikos Seimo priimtą įstatymą.

Respublikos Prezidentas